Fung Siu Ching

i przekaz sztuki południowego boksu

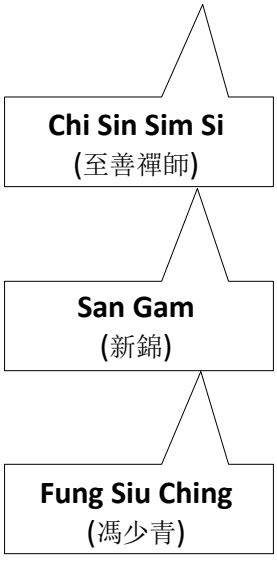
Sławomir Oleszek
Gdańsk, 2020

Podobnie jak Chan Wah Shun (陳華順), również Fung Siu Ching (馮 少 青) urodził się w Shunde (顺德桂洲). Obaj byli też związani ze środowiskiem praktyków Weng Chun i Wing Chun (Ving Tsun) kungfu z terenu Foshan.

Lata jego życia przypadły na przełom XIX i XX wieku, szczyt dynastii Qing i powstanie Republiki Chińskiej. Brak jest jednak wiarygodnej daty, która zapoczątkowała ten ciekawy życiorys. W istniejących publikacjach nie występują szczegółowe dane z archiwaliów i źródeł urzędowych. O ile przyjąć, że zmarł w 1936 roku w wieku około 73 lat, rokiem urodzenia byłby 1863. Inne dane wskazują jednak, że zmarł mając 78 lat. To zmienia rok urodzenia na 1858. Wymienia się też lata 1837 i 1840, co powoduje, że rozpiętość czasowa jest zbyt kolizyjna, nawet gdyby wziąć pod uwagę różnice obliczeniowe między kalendarzem księżycowym a gregoriańskim. Na chwilę obecną rozstrzygnięcie tej kwestii zostaje poza zasięgiem europejskich poszukiwaczy i w sferze spekulacji.

Drzewo Genealogiczne Linii Fung Siu Ching'a - (馮少青線)

Źródło wykresu: własne

Co do faktów wiadomo, że w młodości z różnym zapałem i powodzeniem uczył się krawiectwa oraz obróbki tkanin w pracowni haftu „Smok i Feniks", działającej na terenie Foshan. Szyto tam gustowne ubrania, w tym również kostiumy dla artystów Opery Kantońskiej Yueju. Od czasu do czasu pracownię odwiedzał aktor San Gam[1], który był stałym klientem zaprzyjaźnionym z właścicielem. Przyglądał się jak Fung Siu Ching dźwiga bele materiału i ciężkie przedmioty. Na tej podstawie wywnioskował, że jest bardzo silnym i perspektywicznym młodzieńcem. Mógłby się odnaleźć przy obsłudze technicznej przedstawień, a w międzyczasie nauczyć śpiewu i kungfu. Zaproponował mu więc zmianę zatrudnienia i wprowadzenie do branży artystycznej. Po uzyskaniu zgody od pracodawcy i zwolnieniu z zajmowanego stanowiska, Fung Siu Ching udał się z San Gam'em na jego łódź, która odtąd stała się ich wspólnym centrum życiowym i treningowym.

Specyfika nowej profesji wymagała, aby razem z aktorami podróżował do różnych portów rozlokowanych wokół Delty Rzeki Perłowej, gdzie prezentowane były przedstawienia oraz sztuki walki. Trupy operowe sprawnie przemieszczały się po szlakach rzecznych, czemu sprzyjały przystosowane do tego dżonki pomalowane na czerwono. Stąd też wywodzi się ich historyczna nazwa „Czerwone Dżonki" Hung Suen (紅船). Magazynowano na nich misternie utkane stroje i nakrycia głowy, rekwizyty oraz broń wykorzystywaną do występów. Wyróżniała ona postacie podczas pojedynków oraz wyreżyserowanych awantur. Dżonka, na której podróżował Fung Siu Ching była dodatkowo wyposażona w drewniane urządzenia służące do treningu technik kungfu oraz długiej tyczki, używanej do sterowania, a kiedy zachodziła potrzeba, także przeciwdziałania abordażom.

Mandżurowie, którzy w 1644 roku podbili Chiny i obalili osłabioną dynastię Ming, przez niemal 300 lat prowadzili politykę izolacjonistyczną w sprawach międzynarodowych. W dekadach poprzedzających ich upadek dochodziło do agresywnej ingerencji części państw Zachodu, które wywoływały kryzysy polityczne, wojny i powstania, aby doprowadzić Cesarstwo do bezradności oraz upokorzenia na arenie światowej. Manipulacjami i presją zmuszono władze w Pekinie do podpisania traktatów niekorzystnych z punktu widzenia interesów własnego kraju. Stosując podstęp i przemoc narzucono kolonializm, narkomanię i wyzysk ludności. Dokonywano grabieży dóbr kultury chińskiej oraz wysuwano fałszywe roszczenia terytorialne, które doprowadzały do czynnego oporu ze strony Chińczyków. Z tych przyczyn postrzegali oni wrogo europejskich i amerykańskich przedstawicieli, których pejoratywnie nazywano białymi diabłami oraz długimi nosami.

Przeciw nim tworzono pomniejsze jak i rozrastające się tajne gromady i stowarzyszenia, za którymi szły zrywy niepodległościowe. Niemałą rolę odgrywali przy tym artyści i pracownicy Gildii Qiong Hua (瓊花會館粵劇) z Foshan, zrzeszającej trupy z „Czerwonych Dżonek", do których grona należeli też bokserzy ochotnicy pochodzący z zakonspirowanych gremiów i kręgów południowych szkół walki.

Po opanowaniu kungfu, Fung Siu Ching poszedł na „służbę rządową". Ostatecznie związał się z Gubernatorem Generalnym Syczuanu (四川总督) Lok Bing Chan'em (駱秉章) i został jego osobistym oficerem (随行武官). Stąd też niekiedy formułowane są twierdzenia, że był jego „ochroniarzem", czy bodyguardem. Pojęcie Choi Hang Mou Gun charakteryzujące tą funkcję ma jednak o wiele szerszy kontekst wojskowy i to wyższego szczebla (w rodzaju attaché). W dowód uznania za sumienną pracę, Lok Bing Chan (mandaryńskie Luo Bing Zhang) powierzył mu urząd „Komendanta Głównego Prowincjonalnego Komisarza Sądowego" Tai Ying On Tsat Sifu Chong Bou Tau (提刑按察司府总捕头)[2]. Było to stanowisko głównego szefa (naczelnika, czy też kapitana) zespołu tropicieli (wywiadowców) o uprawnieniach policyjnych. Pełnili oni obowiązki w urzędzie wymiaru sprawiedliwości i kontroli,

1 *Mistrz San Gam (新錦), pierwotnie nazywał się Lu Jin, kantońskie Luk Gam (陸錦). W publicystyce występuje też jako Dai Fa Min Gam (大花面錦). Był głównym artystą i kierował jedną z trup Opery Kantońskiej.*

2 *„Komisarz sądowy", jest określany kantońskim terminem Tai Ying On Tsat Si Si (提刑按察使司), mandaryńskim Tí Xíng Ancha Shi Si. Z kolei termin Chong Bou Tau (总捕头) jest porównywalny z angielskim „chief constable", tzw. Bou Faai (捕快).*

który odpowiadał za wszczynanie i prowadzenie śledztw. Zadania obejmowały sprawy kryminalne, a więc oprócz śledztw także dochodzenia i postępowania karne, sądownictwo, więziennictwo, w tym zwalczanie korupcji wśród urzędników i podległych im funkcjonariuszy w całej prowincji.

Fung Siu Ching okazał się nad wyraz skuteczny i bezkompromisowy. Zatrzymywał osoby, na których ciążyły zarzuty naruszania ładu i porządku publicznego, podważania autorytetu władzy i poważnych przestępstw. Wykrywał łapownictwo i doprowadzał do zwalniania oraz dyscyplinarnego usuwania urzędników mandżurskich narażając się i przełożonych na działania odwetowe ze strony wpływowych sprawców i powiązanych z nimi wysoko postawionych osobistości. Był jednak ceniony za uczciwość. Jego nazwisko wśród łamiących prawo budziło uzasadniony lęk z powodu nieuchronności aresztowania i osądzenia, z drugiej strony szacunek za determinację i profesjonalizm.

Pomimo nieskazitelnej reputacji w społeczeństwie i organach władzy, rzetelności oraz nieprzekupności, Fung Siu Ching stale zagrażał szemranym układom i interesom wielu mandarynów i innych urzędników dzierżących władzę i zarządzających lokalnymi interesami państwa. W efekcie intryg ta zapętlona ośmiornica doprowadziła do osłabienia pozycji Gubernatora, który zaczął popadać w niełaskę. Równolegle wobec Fung Siu Ching'a zaczęto nasilać oskarżenia prowadzące do jego ostracyzmu na salonach i wśród wpływowej arystokracji, przez co znalazł się w bardzo trudnym położeniu. Ostatecznie zmuszono go do ustąpienia ze stanowiska.

Nie mając większego wyboru, posiadając jeszcze oszczędności i inne wartościowe dobra, wraz z niektórymi lojalnymi podwładnymi udał się do Birmy, gdzie rozpoczął działalność usługową w przedmiocie ochrony handlu i bezpieczeństwa kupców. Doskonalił tam umiejętności samoobronne oraz podejmował próby ukorzenienia kungfu. Pomiędzy 1911, a 1912 rokiem przez Chiny przetoczyła się Rewolucja Xinhai (辛亥革命). W jej efekcie 12 lutego 1912 roku dynastia Qing ustąpiła ze sceny politycznej, tworząc miejsce dla proklamowanej Republiki Chińskiej. Te nowe okoliczności całkowicie zmieniły priorytety Fung Siu Ching'a i zachęciły go do powrotu do Foshan. Po przybyciu na miejsce odwiedził znajomych, a przy okazji rodzinę oraz powinowatych byłego pracodawcy Lok Bing Chan'a, do których należał zamożny przedsiębiorca Yuen Chong Ming (阮宠明). Przewodził on jednemu z najbogatszych klanów i miał synów, którzy przez 10 lat uczyli się kungfu od mistrza Fok Bo Chuen'a (霍保全), który swoje umiejętności walki zdobywał i doskonalił pod kierunkiem tego samego mistrza, sifu San Gam'a. Byli to Yuen Kai Shan (阮奇山) i Yuen Chai Wan (阮濟雲).

Dysponując już tą wiedzą, że Fung Siu Ching jest cenionym mistrzem kungfu, ma realne doświadczenie w walkach ulicznych, jak i te same podstawy czy konotacje genealogiczne co Fok Bo Chuen, Yuen Chong Ming bez wahania zaoferował mu posadę osobistego trenera dla swoich dzieci, stałe zamieszkanie i dożywotnie utrzymanie. Ponieważ Fung Siu Ching nigdy się nie ożenił, nie posiadał własnych dzieci ani wnuków, zgodził się na tą propozycję. Był już w wieku bardzo dojrzałym i nie zamierzał utrzymywać się z innych dochodów, niż wynikające z nauczania walki wręcz i obrony własnej, które opanował doskonale. Dowiedziawszy się o tym, wielu młodzieńców zaprzyjaźnionych z braćmi Yuen zainteresowało się możliwością nauki kungfu w ich domu. Zaczęli więc odwiedzać Fung Siu Ching'a i wręczać mu hojne podarunki, aby zechciał zwrócić na nich uwagę i przyjąć na uczniów.

Po około dwóch, trzech latach prowadzenia zajęć[3] Fung Siu Ching zmarł pod opieką rodziny Yuen (阮). Przyczyna jego śmierci nie jest powszechnie znana. Około 1939 roku Yuen Chai Wan przeniósł się do Wietnamu[4], gdzie pod zmienionym nazwiskiem Ngyuen Te Cong (Nguyen Te Van) zaczął nauczać kungfu w diasporze chińskiej w Hanoi (w latach 1939-1954), a potem w Sajgonie (w latach 1954-1959). Przyjął też uczniów wietnamskich, co zapoczątkowało działającą do dziś linię Vinh Xuan (Vịnh Xuân Quyền), zapisywaną chińskim znakiem Weng (mandaryńskie Yong) od nazwy

3 *Sugerowany okres to lata 1933-1936*

4 *Według Igora Astaszewa był to koniec 1939 roku. Źródło danych: https://www.everythingwingchun.com/igor-astashev-vietnam-wing-chun-dvds-books-downloads-s/97.htm, dostęp z dnia 1 sierpnia 2026 roku*

Weng Chun Kuen (永春拳). Jego młodszy brat Yuen Kai Shan pozostał w Foshan. Spędził tam resztę życia wykonując zawód prawniczy oraz uprawiając kungfu, którego uczył się najpierw od sifu Fok Bo Chuen'a, a potem od sifu Fung Siu Ching'a.

Podsumowując można stwierdzić, że najlepszy okres kształtowania się umiejętności walki wręcz u Fung Siu Ching'a przypadł na lata spędzone razem z mistrzem San Gam'em na „Czerwonej Dżonce". Dobiegł końca wraz ze zwieńczeniem jego kariery zawodowej w Operze Kantońskiej i zejściem na suchy ląd. Zdobyta na dżonkach wiedza z dziedziny walki bezpośredniej i chwytów Kam Na trafiła potem do rodzin Tung (董), Tang (鄧) i finalnie Yuen (阮).

Poza dziećmi Yuen Chong Ming'a, w gronie jego uczniów znaleźli się też: Tung Jik (董植), Tung Jan (董恩), Lo Yam Naam (羅蔭南), Lo Kai Tang (羅啟騰), Lo Hou Pou (羅厚普), Tang Suen (鄧算), Lam Chou Hing (林祖興), Gaan Dak Hing (簡德興), Ma Chong Yee (馬仲如), Wong Sap Yat (黃十一), Tsiu Gaan Heng (趙簡鄉), Loeng Yan (梁恩).

Według domniemań, Fung Siu Ching zmarł w 1936 roku w Foshan. Przypuszczenia wskazują, że mógł spocząć w miejscu pochówku klanowego rodziny Yuen, która przyjęła go pod swój dach, dała schronienie i zobowiązała się do zabezpieczenia jego rzeczy osobistych. Dokładna lokalizacja grobu nie jest znana poza środowiskiem wewnętrznym. Nie powstały żadne monografie ani opracowania naukowe ujawniające te fakty w oparciu o badania historyczne z zakresu chińskich sztuk walki tego regionu. Jak wszystko na to wskazuje, na dalsze ustalenia faktyczne przyjdzie nam jeszcze poczekać.